Samen schakelen tijdens de intelligente lock-down, coronacrisis maart - juni 2020
Evaluatie samenwerking kinderopvang – onderwijs- gemeente

Aanleiding

Op 16 maart 2020 sluit Nederland haar deuren om het Covid19-virus te stoppen. Alleen werkenden in de zorg en andere cruciale beroepen komen buiten. Zo komt het dat alle kinderen en jongeren thuis zijn en thuis onderwijs ontvangen; kinderopvang en onderwijs zijn dicht. Alleen noodopvang voor kinderen van 0 – 12 jaar is mogelijk. In eerste instantie alleen voor kinderen met ouders die een cruciaal beroep hebben, later ook voor kinderen en jongeren uit kwetsbare gezinnen. De kinderopvang organiseert noodopvang voor kinderen van 0 – 4 jaar in de dagopvang, en kinderen van 4 -12 jaar op de naschoolse noodopvang. De basisscholen zijn verantwoordelijk voor noodopvang van hun leerlingen tijdens onderwijstijd. De VNG vraagt de gemeente de noodopvang te coördineren, en zo nodig te organiseren.

Gedurende deze periode pakt ieder zijn eigen verantwoordelijkheid; vol overgave organiseren kinderopvang en onderwijs de noodopvang. De gemeente coördineert, zoekt contact, wisselt uit, en biedt ondersteuning aan waar nodig. Allereerst spreken we als gemeente onze waardering uit voor de wijze waarop iedereen aan de slag is gegaan en zich heeft ingezet.

In de periode maart tot juni 2020 spreken kinderopvang, onderwijs en gemeente regelmatig met elkaar tijdens bestuurlijke overleggen. Op de agenda staan de actualiteit, wat nieuwe maatregelen vanuit het Rijk vragen van partners en de huidige stand van zaken rond de uitvoering van eerdere maatregelen. Te denken valt aan de organisatie van (24/7) noodopvang, opvang van kwetsbare kinderen, opvang in schoolvakanties en de heropening van opvang en onderwijs. Afhankelijk van de inhoud spreken partners elkaar apart (kinderopvang - gemeente, onderwijs - gemeente) of gezamenlijk. Dat komt vooral voor bij de uitvoering van maatregelen voor kinderen van 4- 12 jaar.

Nadat scholen geopend zijn en de intelligente lock-down is afgelopen, spreken partners af deze periode te evalueren. Het doel is hiervan te leren mocht in de toekomst weer een totale lock-down nodig zijn. Daarom zijn bij de start van het nieuwe schooljaar bestuurders van kinderopvang en onderwijs gevraagd terug te kijken naar de samenwerking en belangrijke ijkmomenten van het voorjaar: de organisatie van de noodopvang en de heropening van kinderopvang en onderwijs. Gevraagd is wat goed ging en wat zij als verbeterpunten zien in de samenwerking. Het resultaat van deze evaluatie ligt voor u.

Noodopvang 0-4 jaar
16 maart – 11 mei 2020

Voor de kleinste kinderen van ouders met een cruciaal beroep is de noodopvang van 16 maart tot 11 mei open geweest. In sommige gevallen maakten kinderen meer uren gebruik van de noodopvang doordat het informele netwerk niet meer kon opvangen, of door een toename van werkuren van ouders. In de eerste periode werd op het hart gedrukt alleen gebruik te maken van noodopvang als het niet anders kon. Er werd dan ook weinig gebruik gemaakt van de voorzieningen in de gemeente. Naarmate de lock-down langer duurde merkten de kinderopvanghouders een toename. Dit kwam met name doordat ‘de rek’ er uit was bij ouders. Vanuit het rijk werd het ook toegestaan noodopvang uit te breiden voor kwetsbare kinderen. Met partners is gelijk afgestemd om de kinderen met een SMI die al naar hun opvang gingen toe te laten bij de noodopvang. Er is later een stroomschema opgesteld met mogelijke routes richting noodopvang 0 – 12 jaar. We hebben bijvoorbeeld afgesproken dat kinderen met een peutersubsidie of VVE indicatie niet per se kwetsbaar zijn. Daarnaast stond de kinderopvang ervoor open dat de gemeente in het geval van nood nieuwe kwetsbare kinderen zou sturen voor opvang. Op 11 mei is de reguliere dagopvang weer heropend.

<u>Pluspunten</u>
Uit de respons op de enquête blijkt dat de afstemming gemeente - kinderopvang wordt gewaardeerd. Er was snel contact en betrokkenheid. Ook heeft de vorm van afstemming gezorgd voor meer samenwerking tussen kinderopvangorganisaties. Over de heropening op 11 mei zijn partners tevreden.

Verbeterpunten
Ter verbetering zou bij een nieuwe lock-down helpen eerder met elkaar als partners afspraken te maken hoe we samenwerken (rollen, verantwoordelijkheden en financiën). Hieruit volgend helpt het als op gemeentelijk niveau deze afspraken gelijk als werkprocessen worden gedeeld. Ook helpt het als de gemeente vaker communiceert waar zij informatie voor ouders en partners online plaatst. Het was voor sommige partners onduidelijk waar zij deze informatie op de gemeentelijke website konden vinden.

Noodopvang 4 - 12 jaar
16 maart – 8 juni 2020

Voor kinderen van 4 tot 12 jaar waren tijdens onderwijstijd scholen beschikbaar voor noodopvang en konden zij na schooltijd op reguliere tijden naar de BSO's. Net zoals bij de noodopvang 0- 4 jaar was deze opvang in eerste instantie alleen voor kinderen met ouders met een cruciaal beroep. Al vrij snel werd ook aan scholen en BSO's gevraagd kwetsbare kinderen op te vangen. Zij hebben hier allen acties op uitgezet. In de gemeente hebben de verschillende schoolbesturen de noodopvang anders vorm gegeven; sommige scholen waren dicht en geclusterd op centrale locaties met de kinderopvang. Alle BSO's zijn open gebleven voor noodopvang. Zij hebben ook noodopvang geboden voor kinderen met een SMI, en waren open tijdens schoolvakanties.

Tussen 11 mei en 8 juni waren scholen en de BSO's gedeeltelijk geopend en verder ook noodopvang geboden. Het rijk riep kinderopvang en onderwijs op om af te stemmen hoe zij dat samen zouden vormgeven, met als dringend advies hele dagen onderwijs, met daaropvolgend BSO.

Pluspunten
Uit de respons blijkt dat de snelle bereikbaarheid, het regelmatige contact en korte lijnen tussen kinderopvang- onderwijs- gemeente zijn gewaardeerd en hebben gezorgd voor een goede afstemming en samenwerking. De overleggen en bereidheid bij te springen als gemeente wanneer nodig worden als prettig ervaren. Afstemming tussen scholen en kinderopvang ging over het algemeen goed. Met name wanneer de BSO en het onderwijs voorheen al veel samenwerkten of onder 1 organisatie vallen. In sommige gevallen is opvang gecentraliseerd aangeboden. Dat was voor het onderwijs prettig omdat minder leerkrachten vrij hoefden te worden gemaakt. Hierdoor was er meer aandacht voor afstandsonderwijs. Het werd ook gewaardeerd dat scholen zelf kwetsbare kinderen konden aanwijzen voor noodopvang. Een verder pluspunt dat wordt genoemd is dat geen kinderen buiten de boot zijn gevallen.

Verbeterpunten
Niet altijd was informatie van tevoren beschikbaar. Lang bleef vanuit de landelijke overheid onbekend wie verantwoordelijk was voor noodopvang tijdens schoolvakanties. Dit speelde met name omdat mogelijk de dagopvang ook weer regulier open zou gaan, waardoor de druk op de kinderopvang te groot zou worden. Een eerste verbeterpunt bij een volgende lock-down is al eerder genoemd: gelijk met elkaar werkafspraken maken over rollen, verantwoordelijkheden en deze omzetten in gezamenlijke werkprocessen. Dit kan duidelijkheid geven in de samenwerking en verwachtingen. In aansluiting daarop is het tweede verbeterpunt een vast moment in de week te plannen om elkaar te spreken, dat kan dan worden afgezegd als er niets te bespreken is, maar zorgt dat iedereen ruimt heeft in zijn agenda. Ten derde helpt het om helder te blijven communiceren over de afspraken. Zo kwam het nu voor dat een kind, vanuit school als kwetsbaar werd aangemerkt, zich aanmeldde voor 24/7 noodopvang (alleen voor noodopvang voor cruciale beroepen) en deze locatie onbedoeld noodopvang bood op een feestdag.
Een vierde verbeterpunt ligt in de afstemming onderwijs en BSO's die niet perse in de school aanwezig zijn of gekoppeld zijn aan een school. Sommige BSO's moesten kinderen ophalen van 9 verschillende scholen, met wisselende regels over halen en brengen die niet met de opvang werden gecommuniceerd. Een laatste verbeterpunt dat wordt opgemerkt is dat scholen onderzoeken gezamenlijk noodopvang te bieden als het in de toekomst weer tot een lock-down komt. Dan kan personeel efficiënter worden ingezet.

Met betrekking tot de heropening van de scholen hebben sommige scholen gekozen voor een halve dag systeem. Dit heeft veel energie gekost voor de kinderopvang. Er ontstonden moeilijkheden met het vullen van gaten tussen onderwijstijd en BSO tijden. Ouders hadden in dit geval hun kind

moeten ophalen, en weer wegbrengen naar de BSO. De vraag is dit ook bij een volgende lock-down anders te organiseren.

Noodopvang 24/7

Zodra voor de gemeente haar verantwoordelijkheid voor de coördinatie van 24/7 noodopvang duidelijk werd, is doorlopend geïnventariseerd bij kinderopvang en scholen of zij signalen van ouders ontvingen of zij hier behoefte aan hadden. Hier is steeds negatief op geantwoord. Ook ouders zijn geïnformeerd over de mogelijkheid om 24/7 noodopvang te vragen. Hier kwamen geen vragen voor deze vorm van noodopvang uit. Eind april is op aanraden van de kinderopvang toch besloten een achterwacht voor 24/7 noodopvang in te stellen. Hiervoor hebben kinderopvang Marron en kinderopvang Puck&Co zich aangeboden met een locatie in Dieren en Velp. Routes hiervoor zijn online gezet en gedeeld met ouders. Uiteindelijk is hier alleen een enkele keer met feestdagen gebruik van gemaakt.

Pluspunten
Uit de respons van de enquête blijkt dat voor de organisatoren de samenwerking met elkaar, met de gemeente en partners als de GGD en Brandweer positief zijn verlopen.

Verbeterpunten
Een verbeterpunt dat wordt genoemd is al eerder aangehaald: heldere communicatie over de afspraken die zijn gemaakt zodat daar op gewezen kan worden richting partners. De te volgen stappen voor 24/7 zijn met partners opgesteld, maar blijken nog duidelijker te kunnen. Ten tweede wordt geopperd eerder met ouders te communiceren over de 24/7 noodopvang. Voor de daadwerkelijke organisatie is de gemeente steeds in contact geweest met onderwijs- en kinderopvang of er behoefte was, of dat er signalen waren om deze opvang te organiseren. Die bleven uit. Uiteindelijk is er ook maar minimaal gebruik van gemaakt.

Afstemming onderwijs – gemeente 12+

Voor het voortgezet en middelbaar onderwijs gold niet dat het onderwijs noodopvang moest organiseren. Ook is de gemeente niet gevraagd hierin te coördineren. In de periode maart – juni is er wel regelmatig contact geweest tussen het voortgezet onderwijs, het middelbaar onderwijs en de gemeente. Bestuurders hielden elkaar op de hoogte van actuele gebeurtenissen en ontwikkelingen. Bijvoorbeeld over de noodopvang van kwetsbare jongeren, of er voldoende digitale middelen waren en de voorbereiding op de heropening.

Pluspunten
Het onderwijs geeft aan dat ze de afstemmingsmomenten als prettig en betrokken hebben ervaren..

Verbeterpunt
Ook het voortgezet onderwijs ziet voor zich dat bij een mogelijk nieuwe lock-down centraal noodopvang wordt georganiseerd voor de oudere leerlingen.

Conclusie en aanbevelingen

Tijdens deze coronacrisis is veel op ons pad gekomen; elke 3 weken een nieuwe conferentie, met een mogelijke versoepeling of verzwaring van de landelijke richtlijnen. Informatie was niet altijd gelijk voorhanden, en een persconferentie riep in eerste instantie juist weer nieuwe vragen op. Veel Rhedense kinderen hebben noodopvang gehad wanneer dat nodig was.

Wat we blijven doen
- Regelmatig afstemming tussen kinderopvang – gemeente, onderwijs- gemeente, en zo nodig vaker in combinatie: kinderopvang- basisonderwijs – gemeente.
- Ambtelijk contact zoeken over ontwikkelingen en ondersteuning aanbieden.

Wat we (meer) gaan doen
- Bij een volgende lock-down organiseert de gemeente een startbijeenkomst waarin we gezamenlijke werkafspraken maken oversamenwerking, rollen en verantwoordelijkheden, financiën en communicatie. Deze vertalen we naar heldere werkprocessen.
- Sneller handelen en besluiten.